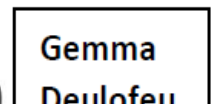

Cooperem en la diversitat 2013

Comunicació, afectivitat, sexualitat i joves

Treball en xarxa dels àmbits dels joves i de la diversitat funcional a Ciutat Vella

El projecte

“Cooperem en la diversitat”

El projecte “Cooperem en la diversitat” es va iniciar l’any 2012.

Organitzat inicialment pel Casal de Joves Palau Alós, la Comissió de Persones amb Diversitat Funcional del Casc Antic i el Districte de Ciutat Vella, la voluntat és treballar en xarxa cercant la col·laboració d’entitats i serveis juvenils i de l’àmbit de la diversitat funcional del districte i la ciutat.

La finalitat és reflexionar, conjuntament amb els joves, sobre les situacions en què es troben les persones amb diversitat funcional, apropar-nos a les situacions quotidianes que viuen al nostre entorn, i entrar en diàleg amb elles sobre dificultats, oportunitats i altres capacitats que han descobert a partir de la seva discapacitat.

Quan parlem de diversitat funcional, ens referim a les persones que presenten diferents capacitats a nivell físic, intel·lectual, sensorial i/o per trastorn mental.

Donada la diversitat d’orígens de la ciutadania a Ciutat Vella, també volem crear mirades i relacionar diversitat funcional i orígens diversos, per poder apropar-nos a les situacions quotidianes que viuen tant aquí com als seus països d’origen les persones immigrants amb diversitat funcional, i també per sensibilitzar sobre els seus drets, deures, capacitats i oportunitats.

El projecte compta amb diferents tallers i activitats i s’enfoca des del “dret als drets”, al voltant de la celebració, el dia 3 de desembre, del Dia Internacional de les persones amb discapacitat.

L’any 2013 han participat i/o col·laborat la Residència Vigatans de la Fundació Apip-Acam, l’Associació Sòcio-Cultural Ràdio Nikòsia, l’Associació d’Oci Inclusiu Saräu i l’Associació Amputats Sant Jordi (que formen part de la Comissió de persones amb Diversitat Funcional de Casc Antic), el Punt JIP de Ciutat Vella, el Centre Jove d’Anticoncepció i Sexualitat, el Centre Ocupacional Sínia, l’Associació per a Joves TEB del Raval, el PASSIR de Ciutat Vella, ActivaMent Catalunya Associació i els equips de Franja del Raval i de la Barceloneta.

Aquest any ens hem apropat a la capacitat i al dret a comunicar-nos i a establir relacions afectives, i a gaudir de la sexualitat de cada un de nosaltres.

La taula rodona

**Les relacions afectivo-sexuals dels
joves, també amb diversitat
funcional, en espais de lleure**

Programa

1. Benvinguda i salutació. Sra. Clara Santamaria, tècnica de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat al Districte de Ciutat Vella.
2. Presentació i dinamització de la taula. Chelo Garcia, tècnica del PASSIR de Ciutat Vella.
3. Passi del documental realitzat pels Joves del taller de fotografia del Casal de Joves Palau Alós.
4. Taula rodona:
 - Sra. Gemma Deulofeu. El concepte universal de sexo-afectivitat: els drets sexuals i les persones amb diversitat funcional.
 - Sra. Àlicia Pérez Iturriaga. Sexoafectivitat als centres residencials de persones amb discapacitat, marc ètic i jurídic. Presentació del document elaborat pel Grup de Reflexió Ètica Aplicada (GREa) del CSSB.
 - Sr. Edgar Vinyals: L'experiència de Saràu acompanyant en el lleure a joves amb diversitat funcional, reflexions a partir de la pràctica.
 - Debat

Imatge 1: La taula rodona al Casal de Joves Palau Alós.

Presentació

Aquest any estem reflexionant sobre la capacitat i el dret a comunicar-nos, a establir relacions afectives i a gaudir de la pròpia sexualitat, des de la diversitat de cadascun de nosaltres i, en específic, de les persones amb diversitat funcional, i aportant noves oportunitats des de la diferència.

I ho fem des de l'enfocament del "dret als drets", al voltant de la celebració del Dia Internacional de les persones amb discapacitat, que se celebra el dia 3 de desembre.

D'acord a la Convenció Internacional dels Drets de les Persones amb Discapacitat, ratificada per Espanya l'any 2008, cal treballar per la defensa del dret a les relacions afectives i a la salut sexual i reproductiva, tal i com indiquen els articles 1, 23 i 25.

Aquests articles indiquen:

Art. 1: El propòsit de la Convenció és promoure, protegir i assegurar el gaudi ple i en condicions d'igualtat de tots els drets humans i llibertats fonamentals per totes les persones amb discapacitat, i promoure el respecte de la seva dignitat inherent.

Art. 23: Pel que fa a la llar i la família, Els Estats Parts prendran les mesures efectives i pertinents per a posar fi a la discriminació contra les persones amb discapacitat en totes les qüestions relacionades amb el matrimoni, la família, la paternitat i les relacions personals i aconseguir que les persones amb discapacitat estiguin en igualtat de condicions que les altres.

Art. 25: Les persones amb discapacitat tenen dret a gaudir del nivell més alt possible de salut i, per tant, els Estats Parts proporcionaran a les persones amb discapacitat *programes i atenció de la salut gratuïts o a preus assequibles de la mateixa varietat i qualitat que a les altres persones, també en l'àmbit de la salut sexual i reproductiva.*

EL PASSIR

Iniciem la taula presentant el PASSIR: El Programa sanitari d'atenció a la salut sexual i reproductiva. És un servei públic del ICS que es presta als Centres d'atenció primària de la xarxa pública en els que es presta el Programa ASSIR.

Ofereix activitats assistencials i educatives relacionades amb: la Planificació i orientació familiar, l'Atenció ginecològica, la Tarda jove, el Control i seguiment de l'embaràs, l'Educació maternal, l'Atenció al puerperi, l'Atenció al postpart, l'Atenció a la menopausa i l'Atenció psicològica relacionada amb la salut sexual. Està adreçat a tota la població. Es pot demanar visita per telèfon o bé adreçar-se personalment al servei. En cas d'urgència hi ha la possibilitat de ser atès en visita espontània.

Tots els adolescents i joves poden adreçar-s'hi directament accedint a través de la Tarda Jove, des dels 13 anys fins als 26 o 27 anys, els dijous de 16 a 20 hores; el telèfon és 93 443 18 64.

A Ciutat Vella els servei es presta des del CAP Raval Sud, a l'Av. Drassanes, 17-21, 3r pis 08001 Barcelona, telèfon: 93 329 44 95.

El concepte universal de sexo-afectivitat: els drets sexuals i les persones amb diversitat funcional

A càrrec de Gemma Deulofeu, psicòloga i terapeuta sexual, de parella i familiar, responsable del Programa PEAS a ASPANIN de Badalona (Associació pro persones amb discapacitat intel·lectual) i formadora en l'àrea de la salut sexual per a persones amb discapacitat intel·lectual des de DINCAT i a diferents universitats

Els drets de les persones amb diversitat funcional

El primer concepte que cal incorporar és que la sexoafectivitat és igual a salut (física, mental, sexual).

Fent revisió de les definicions acceptades a nivell internacional sobre salut sexual observem que la salut sexual és un concepte global, que inclou molts aspectes de la persona.

“Salud sexual (O.M.S , 1974) es la integración de los aspectos afectivos, somáticos e intelectuales del ser sexuado, de tal forma que de ésta permita el enriquecimiento y desarrollo de la persona humana, la comunicación y el amor”.

“Salud sexual (WAS, 2002) es un estado de bienestar físico, emocional, mental y social relacionado con la sexualidad y no es solamente la ausencia de enfermedad, disfunción o incapacidad. Para que la salud sexual se logre y se mantenga, los derechos sexuales de todas las personas deben ser respetados, protegidos y ejercidos a plenitud [...] e incluye sexo, identidades y roles de género, orientación o preferencia sexual, erotismo, placer, intimidad y reproducción. La sexualidad se vivencia o experimenta y se expresa en pensamientos, fantasías, deseos, creencias, actitudes, valores, comportamientos y emociones, sentimientos, relaciones”.

En conseqüència, cal treballar des d'una visió global de la sexualitat, des del model de promoció del benestar, no sols treballar des dels riscos.

L'educació sexual dels joves actualment és parcialitzada: a l'àmbit escolar es treballa la fisiologia, la prevenció dels riscos (embaràs, malalties de transmissió sexual); i l'embaràs i el part. Cal fer una educació completa, d'acord al concepte: el sexe és un dret personalíssim que forma part de l'ésser humà, que ningú pot treure

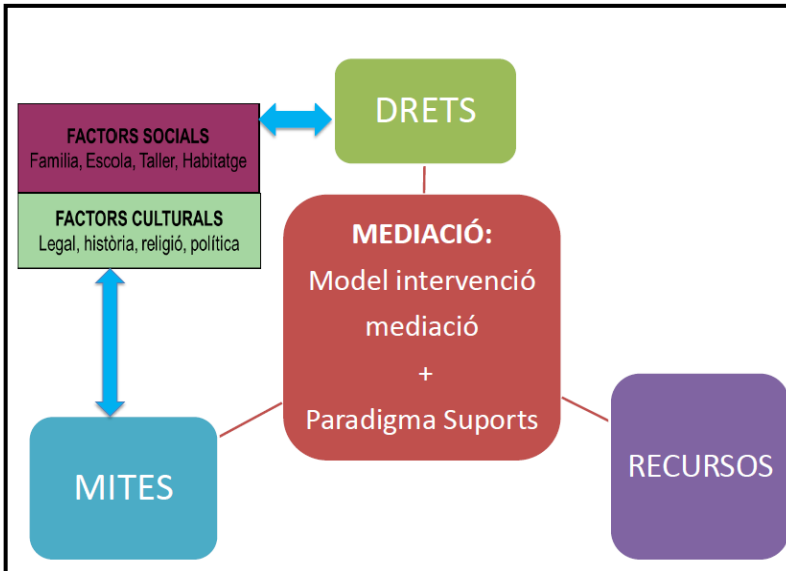
ni posar. Cal poder dialogar amb els joves de totes les seves dimensions, incloses en la definició de WAS 2002, en espais segurs (que els ofereixi la informació que en cada etapa estan preparat per entendre), com pot ser l'àmbit escolar, els centres de dia,...

En conclusió, la sexualitat de cada persona és única, irrepetible, intransferible, dinàmica, present tota la vida (no sols en l'etapa d'activitat hormonal) i respon a diferents funcions i necessitats (implícites/expícites).

Model d'acompanyament en la protecció del dret a la salut sexual i reproductiva de les persones amb diversitat funcional

Per acompanyar a les persones amb diversitat funcional en el gaudi d'una bona vida sexual el professional s'ha de situar en la posició de la mediació, igual que per a fer un bon acompanyament a qualsevol persona: El professional com a mediador, no com a protagonista de les decisions.

En el cas de persones amb diversitat funcional, per a garantir una bona praxis, el professional ha de treballar des del model de la mediació i incorporant el paradigma dels suports, i alhora tenir present els drets sexuals de les persones amb diversitat funcional, els recursos possibles a activar, i els mites que envolten la sexualitat de les persones amb diversitat funcional. Tant els mites com els drets estan molt influenciats pels factors socials (família, escola, taller, habitatge,...) i per factors culturals (legislació, història, religió, política,...), com s'indica en el quadre 1 adjunt.

Els drets sexuals, drets humans personalíssims

La Declaració universal dels drets humans, en el seu article 2 indica: “Les persones amb necessitat de suport tenen els mateixos drets que tothom”.

- A l’expressió sexual emocional-íntima (comunicació, contacte). A la privacitat i intimitat (del seu cos, de les seves dades).
- A rebre informació i educació sexual.
- Relacionar-se amb iguals i pròpia per l’edat.
- A explorar el cos i les possibilitats de plaer i benestar.
- A rebre protecció per maltracta, abús o risc de patir-lo.
- A formar parella.
- A escollir l’estat civil.
- A la planificació familiar.

Aquests drets per a les persones amb diversitat funcional sobre el paper es veuen claríssims, però es vulnereu molt sovint, tant en l’àmbit familiar com institucional.

Mites en la diversitat

- O es veuen com àngels (sense sexualitat) o com a dimonis.
- Les persones amb diversitat funcional presenten moltes disfuncions o desviacions sexuals, tenen una sexualitat especial.
- No poden tenir desitjos o manifestacions sexuals.
- Són inconscients del seu cos i de la sexoafectivitat.
- No són sexualment atractives.
- En el cas de persones amb discapacitat intel·lectual, no comprenen i, per tant, millor no promocionar la sexualitat.

Aquests mites són falsos, i poden limitar l'accés a la sexualitat de les persones amb diversitat funcional. En l'actualitat el model sexual imperant és heterosexual, falocèntric,..., fent que moltes persones no encaixin en ell.

Recursos

Calen recursos per aconseguir que les persones amb diversitat funcional puguin gaudir dels drets sexo-afectius amb seguretat. El professional ha de ser un mediador, hi ha de facilitar els recursos necessaris a la persona per poder gaudir de forma saludable de la seva sexualitat.

- Mèdics (basats en el criteri de salut) i assistencials.
- Educatius (materials divulgatius, tallers).
- Estructurals (espais per socialització o parella).
- Institucionals (guies bones pràctiques, protocols).
- Psicoterapèutics (Psicologia, Sexologia Teràpia parella i familiar).
- Legals i ètics.

Conclusions

Cal treballar per aconseguir suports per:

- Millorar la protecció (ser diferent no és problema, el problema és ser tractat diferent, segregar de la salut general la salut sexual; maximitzar o minimitzar demandes explícites o implícites,...).
- Garantir una bona educació sexual, dirigida a promocionar benestar i qualitat de vida, en les diferents etapes de la vida.
- Formar als professionals per garantir una adequada valoració diagnòstica i intervenció dels professionals (suports intel·lectuals, físics, ortopèdics, emocionals, socials, tècnics, etc.).
- Proporcionar alternatives a la constant cirurgia corporal (esterilitzacions,...), educativa (no s'informa ni forma) i arquitectònica (no es garanteix l'accés): facilitar espais i llocs adequats per garantir els drets, protegir les relacions i les persones i facilitar el gaudir i felicitat de qui atenem.

En conclusió, cal treballar per posar els PROFESSIONALS AL SERVEI DE LES PERSONES i no a la inversa.

Sexoafectivitat als centres residencials de persones amb discapacitat, marc ètic i jurídic.

Grup de Reflexió Ètica Aplicada (GREA) del CSSB

Presentació a càrrec d'Àlicia Pérez Iturriaga, directora tècnica de la Residencia Vigatans (Fundació APIPACAM) de persones amb discapacitat física.

El documento: justificación

El grupo de reflexión de ética aplicada del Consorci de Serveis Socials se creó en el 2012. Este grupo, impulsado por el Consorci, está formado por directores y directoras de servicios residenciales para personas con discapacidad /diversidad funcional tanto física como intelectual, así como también por profesionales del Consorci bajo el asesoramiento de un profesional del observatorio de ética aplicada a la intervención social .

Los profesionales que trabajamos en este ámbito entendemos la discapacidad bajo un enfoque basado en los derechos, un enfoque en el que la discapacidad es una consecuencia social, el resultado de las formas de organización y de las relaciones que se establecen dentro del complejo entramado social.

Bajo este enfoque el grupo pretende dar respuesta reflexivas y prácticas a problemas morales que aparecen en la vida cotidiana de los centros, temas relacionados con la dignidad, la igualdad, la libertad y la intimidad.

Metodología y estructura

Se realizó una formación de 20 horas a todos los miembros de GREA para pasar a identificar aquellos problemas éticos que surgen en el día a día de un centro residencial.

De todas las cuestiones éticas que suscitaron más inquietud entre los profesionales y las personas con diversidad funcional, se consideró que la expresión de la afectividad y la sexualidad de las personas que viven en una residencia es el tema que había que abordar primero por su complicada gestión en los centros.

Se pasa a una primera reflexión-debate para tener un primer borrador del documento. Una vez obtenido este documento se realiza una segunda fase de deliberación en los centros residenciales tanto con usuarios como con auxiliares donde se recogen aportaciones y sugerencias. Finalmente se realiza una jornada participativa donde asiste un número importante de personas con diversidad funcional de todos los centros residenciales de Barcelona, profesionales y entidades tutelares. El documento publicado es el resultado de todo este proceso.

El documento consta de tres partes en las que se concretan las cuestiones éticas a resolver, se recogen los referentes éticos y jurídicos a tener en cuenta en la deliberación y se presentan los argumentos de la deliberación, conclusiones, reflexiones y buenas prácticas.

Referentes éticos y jurídicos

- Declaración Universal de los derechos humanos
- Convención sobre los derechos de las personas con discapacidad
- Constitución española
- Estatut d'Autonomia de Catalunya
- Llei catalana 12/2007 d'11 d'octubre de serveis socials, que indica que los usuarios de centros residenciales y diurnos tienen, entre otros, el derecho a la intimidad y a la privacidad en las acciones de la vida cotidiana, derecho que

ha de ser recogido por los protocolos de actuación y de intervención del personal del servicio.

- Sentencia 215/1994 del Tribunal Constitucional español, que indica que las acciones con las personas con discapacidad intelectual ha de tender siempre a mejorar su bienestar y en relación a la sexualidad indica que ha de permitir al incapaz “no estar sometido a una vigilancia constante que podría resultar contraria a su dignidad (art. 10.1 CE) o a su integridad moral (art. 15.1 CE), haciendo posible el ejercicio de su sexualidad, si es que intrínsecamente lo permite su sufrimiento psíquico, pero sin el riesgo de una posible procreación, las consecuencias de la cual no puede promover ni asumir conscientemente”.
- Sentencia 89/1997 del Tribunal Constitucional español, que establece que las relaciones íntimas no son el ejercicio de un derecho, sino una manifestación más de la multiplicidad de actividades y relaciones vitales que el derecho a la libertad hace posibles y que sólo pueden ser conculcados como resultado de la privación legal de la libertad.

Deliberación: cuestiones éticas planteadas

- Gestión de las demandas a nivel de cada centro.
- Gestión de las demandas y papel de los tutores y/o familiares.
- Formación/soporte/acompañamiento a las personas con diversidad funcional y alto nivel de dependencia por parte de los profesionales para poder mantener relaciones sexuales consentidas o masturbarse.
- Información que desde el centro residencial se ha de dar a la familia en relación a la vida afectiva y sexual de la persona residente.
- Respuesta han de dar los profesionales ante la demanda de soporte y/o acompañamiento de algunos residentes para mantener relaciones sexuales con trabajador/as sexuales.

El documento resume los acuerdos más importantes de la deliberación:

- Respeto al libre ejercicio de la afectividad y sexualidad de todas las personas.
- Necesidad de protocolos de actuación.
- Derecho a la intimidad en la propia habitación del centro residencial, en el cual la persona se ha de sentir como su casa.

- Toma de decisiones importantes de forma consensuada por el equipo técnico y la persona afectada, que ha de participar tanto como le sea posible. Tratamiento de los temas con discreción, confidencialidad y tacto.
- Todas las demandas se admiten pero no todas se han de permitir.
- Función de los profesionales en el soporte que pueden dar a la expresión de la sexualidad de los residentes: posibilidades y límites.
- Valoración por parte de los profesionales de las restricciones que quieren imponer los tutores o las familias en la expresión de la afectividad y la sexualidad motivada por creencias morales que no comparte la persona afectada, priorizando la voluntad y derechos de la persona pero con prudencia, ponderando en todo momento la relación entre beneficios y daños y promoviendo, si es posible, el diálogo con la familia o tutor.
- Confidencialidad sobre la vida afectiva y sexual de los residentes, también ante la familia y tutores.
- Soporte por parte de los profesionales de los centros residenciales al acceso a trabajadores/as sexuales en determinadas circunstancias.

Conclusiones

- Todas las personas tienen capacidad de decisión sobre su vida afectiva y sexual, manifestación del derecho a la libertad y al libre desarrollo de la personalidad.
- La sentencia de limitación legal de la capacidad no supone la limitación de la expresión de la afectividad y sexualidad. En el caso de la discapacidad intelectual, la restricción en este ámbito sólo está justificada cuando hay razones objetivas y razonables de que no prohibirlas comportará un perjuicio importante.
- El soporte requerido se definirá en cada caso.
- Todas las demandas recibidas por los profesionales deben ser atendidas.
- Las demandas que afectan a aspectos relacionados con la intimidad están sujetas a la confidencialidad y al secreto profesional de todo el equipo profesional. A los tutores se les ha de dar la información que sea

relevante o necesaria para el buen ejercicio de su labor encomendada de cuidado y protección.

- Se propone la deliberación compartida cuando se requieran intervenciones profesionales extraordinarias.
- La infraestructura de las residencias ha de garantizar el derecho a la intimidad y a la privacidad.
- Se recomienda crear grupos o comités de ética en cada centro residencial para debatir las cuestiones complejas que se planteen.

L'experiència de Saräu. Acompanyant en el lleure a joves amb diversitat funcional: reflexions a partir de la pràctica

Edgar Vinyals és president de l'Associació Oci Inclusiu Saräu.

Conceptes ressonants i ideari de Saräu

L'Associació Oci Inclusiu Saräu planteja repensar els següents conceptes, per introduir el debat:

- Inclusió
- Integració
- Diversitat funcional
- Drets
- Autodetergestionomia
- Autonomia
- Apoderament
- Recuperació
- Autogestió
- Qualitat de vida
- Vida independent
- Assistencialisme
- Autodeterminació

La raó de ser de Saräu és generar propostes INNOVADORES que contribueixin en la TRANSFORMACIÓ del rol de les persones dins els seus entorns socials i en el marc de la comunitat.

Persegüim obertures, canvis i millores significatives que incrementin la PARTICIPACIÓ ACTIVA, especialment aquelles amb etiquetes diagnòstiques vinculades als contextos institucionals.

Lleure i sexualitat

Des de Saräu en els espais de lleure es respecte i es fa possible l'expressió i l'establiment de relacions afectives i/o sexuals.

Els aspectes claus dels que tenen cura són:

- El reconeixement i l'expressió del desig.
- La necessitat i la possibilitat de trobar companyia
- Espai
- Diversió
- Llibertat
- Decisions
- Seguretat

El concepte central del lleure fa referència a allò que ens permet gaudir, activitats en que ens posem en joc, a on hi som molt presents, amb tota la nostra identitat, i ens fan sentir bé.

La sexo-afectivitat és un aspecte que mobilitza, que fa que la gent participi en les activitats de lleure. Permet experimentar amb el propi cos, amb els dels altres compartint activitats, espais. Per altra banda fer activitat diferents, com sortir de viatge, desperta i estimula la teva sexualitat. Cal tenir-ho present per part dels monitors/educadors.

L'educador/monitor de lleure pot esdevenir una figura clau en donar suport a les persones per gaudir d'una sexo-afectivitat saludable i feliç. És molt important, per a poder acompanyar de forma saludable en aquesta àrea, que el professional hagi analitzat la seva pròpia sexualitat, per treballar les projeccions personals. Alhora, l'equip de monitors, com a equip de treball, ha de treballar l'enfoc que donarà com a servei en aquest àmbit, i facilitar el diàleg amb les persones que participen en les seves activitats.

El centre de lleure ha de tenir un protocol d'actuació consensuat i a poder treballar amb les famílies/tutors si és el cas, sempre respectant el dret a la intimitat de la persona.

Cal entendre el lleure també com a espai, condicionar l'espai, pensar què podem deixar de fer i que podem modificar perquè cadascú pugui desenvolupar la seva sexualitat amb llibertat, responsabilitat i seguretat, pensant en cada persona particular.

Conclusions

Els professionals han de treballar amb les persones amb diversitat funcional per tal de respectar els seus drets, oferint:

- Possibilitats per gaudir del propi cos.
- Suport per optimitzar el plaer.
- Espais on poder desenvolupar la sexualitat.

Debat

La sexualitat és una energia vital essencial a l'ésser humà de la qual, en el nostre context social, encara costa parlar-ne. No estem acostumats a parlar de la pròpia sexualitat com un aspecte més de la vida. En les relacions quotidianes ens costa parlar de la nostra sexualitat i de com la compartim amb els altres; si és parla és des dels models imperants de com ha de ser la sexualitat, no de com la vivim en la realitat, amb els nostres encerts i dificultats.

Per a poder desenvolupar una sexualitat sana cal poder viure-la primer amb un mateix i també cal companyia per a tenir informació, comprensió i també per a gaudir-ne. Aquest acompanyament ha de venir de la família, els amics, els professionals; en el cas de persones amb determinades diversitats funcionals requereixen l'activació de suport, i en alguns casos dels assistents sexuals.

Alhora, és des dels mitjans de comunicació i/o en les pàgines de pornografia d'on molts joves i adults reben les principals informacions/models/coneixement de pràctiques al voltant de la sexualitat.

Tot i així en el moment actual hi ha molta inquietud per avançar, i especialment des de l'àmbit de la diversitat sexual i des de l'àmbit de la diversitat funcional. En l'àmbit de la diversitat funcional hi ha constant innovació i moltes pràctiques a transformar entre totes les parts implicades (persones amb diversitat funcional, familiars i tutors, professionals,...).

En la línia de normalitzar l'acompanyament en el desenvolupament de la sexualitat, i en la línia de promoure una relació més horitzontal entre tots, en diverses ocasions apareix la pregunta de si entre professionals estem disposats a parlar de la nostra pròpia sexualitat, i també de si estem en disposició de parlar-ne amb les persones a qui atenem.

En el context dels serveis socials (en sentit ampli) hi ha rigidesa dels serveis, no hi ha temps per debatre i reflexionar sobre aquests aspectes i sobre la posició del professional. Alhora aquesta posició, que pot ser d'autoritzar o de desautoritzar, té molt a veure amb la pròpia vivència de la sexualitat. A través del diàleg es detecten moltes situacions en que es vulneren els drets sexuals i reproductius de les persones amb diversitat funcional.

Es pregunta sobre el protocol d'actuació que han activat els centres residencials participants al GREA. S'explica el funcionament al Centre Residencial Vigatans: la infermera, treballador social i/o psicòloga rep la demanda (o el professional amb qui la persona té confiança). Es valora la demanda en equip. S'ha de donar resposta a totes les demandes excepte:

- Quan es valora que el dany per a la persona és superior al benefici
- Quan hi ha possibilitat de dany a terceres persones
- Quan interfereix molt en el dia a dia del centre.

Les residències han de donar suport al projecte de vida de cada persona, i una dimensió d'aquest projecte és la vida sexual-afectiva. Ha de contemplar per a persones amb gran dependència el suport a la masturbació; i per a les persones amb major capacitat de participació en l'activitat sexual suport a l'establiment de les relacions afectivo-sexuals (posicions adequades...). Però en general s'entén que qui faciliti aquestes activitats ha de ser diferent al cuidador del dia a dia, en la línia de que el professional respecti i no sobrepassi la seva intimitat. En tot cas han de facilitar el diàleg sobre aquest aspecte amb cada resident i no fer res sense preguntar abans a la persona.

Hi ha centres que han creat un protocol d'actuació, però s'han d'anar revisant periòdicament, si no queden en l'oblit, també pel canvi de professionals.

Es valora que els centres de lleure, esportius, de respir, els centres de treball també han de treballar aquest àmbit vital. Es detecta falta de formació als professionals sobre aquest àmbit i falta de criteris de centre i protocols d'actuació, basats en el dret a la sexo-afectivitat.

Es dona moltes vegades que els familiars i/o tutors limiten l'exercici el dret a la llibertat i els drets afectivo-sexuals de les persones amb discapacitat que tutel·len. Ho fan per por, sobreprotecció, desconeixement o desinformació. És necessari treballar amb els tutors/familiars.

Conclusions

Es detecten les següents necessitats:

- Reconèixer i valorar que la sexualitat de l'ésser humà és un dret personalíssim a reconèixer i facilitar, no més enllà de la discapacitat sinó a partir de la riquesa de la diversitat humana, funcional o no (també cultural, religiosa, de gènere,...).
- Reforçar que cal treballar en les diferents etapes de la vida i des de diferents àmbits (escola -en les diferents edats i en totes les seves vessants -família, treball, lleure, esport, atenció sanitària...) la vivència positiva de les relacions afectives i de la sexualitat. Aquest ha de deixar de ser un tema tabú. S'ha de poder treballar i parlar en cada un d'aquests espais, igual que es treballa la higiene, l'alimentació... promovent processos d'empoderament i autoconfiança de la persona, també a partir d'aquest àmbit: es confon el que un vol amb el que li han fet pensar que un vol.
- Veure com la diversitat funcional permet entendre i viure la sexualitat de forma més àmplia a la resposta més genitalitzada, molt valorada pels adolescents, possibilitant promoure una major diversificació de propostes, com indicava ASPAYM Catalunya a les seves jornades sobre "Diversexualitat" del 2013.
- Tant si es dialoga amb joves que presenten diversitat funcional, com si es dialoga amb joves que no en presenten, cal partir amb tots dels mateixos principis i cal treballar amb tots els mateixos temes (adaptant-los a les diferents capacitats), trencant falsos rumors i estereotips al voltant de la sexualitat i la diversitat funcional.
- El dret a la sexo-afectivitat és un dret personalíssim de tota persona, també de les persones amb diversitat funcional, vinculat al dret a la llibertat, i al dret a la salut. És una negligència/delictes no atendre a aquest dret, ja sigui pels professionals, ja sigui pels tutors legals i/o familiars. Els professionals han de prendre posició i treballar aquest aspecte tant amb les persones amb diversitat funcional com amb els pares/tutors.
- Cal promoure espais per poder pensar i dialogar sobre l'atenció que es dona a la sexo-afectivitat de les persones amb diversitat funcional a la ciutat de Barcelona.

Proposem, en aquesta línia, crear un espai virtual durant l'any 2014, centralitzat en el Palau Alós, que tancarem a la propera Taula Rodona del Cooperem en la diversitat de novembre del 2014 amb un text curt però aclaridor que podria ser una proposta de ciutat al voltant de:

- Com garantir de forma adequada el dret a la sexo-afectivitat de les persones amb diversitat funcional. Crear un protocol bàsic d'actuació que orientin als professionals. La voluntat de la persona ha de ser el centre de la intervenció i l'atenció ha de ser individualitzada, des del model de la mediació.
- Quina formació cal garantir en els diferents currículums formatius i de forma transversal sobre sexualitat i diversitat funcional.
- Importància de que cada centre o servei clarifiqui la seva filosofia de centre al voltant del dret a la sexo-afectivitat de tota persona, i del seu propi protocol d'actuació.

Ens comprometem els participants a la taula rodona a mantenir un diàleg virtual i voluntari i mirant d'anar incorporant en la iniciativa diferents interventors: persones amb diversitat funcional, familiars i tutors, professionals (des dels diferents rols professionals) dels serveis socials en sentit ampli (residències, centres de dia, respirs, serveis socials bàsics, centres de lleure, centres esportius...), serveis de salut (ambulatoris, PASSIR, CJAS,...), centre de treball, personalitats de l'àmbit polític...

La voluntat ha de ser de sumar mirades i crear consensos, en la línia de col·laborar en l'esforç per garantir una vida de qualitat de les persones amb diversitat funcional.

Han assistit a la taula rodona 25 persones. S'han recollit 11 enquestes de valoració de la taula; totes consideren el tema treballat molt interessant i consideren que s'ha de continuar treballant aquest àmbit, en la línia indicada en les conclusions.

Altres activitats

Exposició fotogràfica “Cooperem en la Diversitat”

Del 28 d'octubre al 3 de desembre.

Exposició SENTIM, del Centre Ocupacional Sínia de Barcelona, amb material fotogràfic i vídeo, al voltant de la capacitat de sentir i establir i expressar relacions afectivo-sexuals de les persones amb diversitat funcional. L'exposició és el resultat del taller de sexualitat del Centre Ocupacional Sínia amb la col·laboració d'alumnes de l'Escola d'Art i Superior de Disseny Pau Gargallo de Badalona.

Assistència: 200 persones.

Taller d'audiovisuals

Dimecres, de 17.30 h a 19.30 h, d'octubre a desembre de 2013.

El taller d'audiovisuals de creació d'audiovisuals FINMATUM del Casal de Joves, realitza fotos al taller “Jo sento, tu també” i a l'exposició per realitzar un document gràfic de les activitats proposades als joves.

A càrrec de: Casal de Joves Palau Alòs.

Hi han participat 8 joves fotògrafs.

Premi: una màquina fotogràfica per al taller, a compartir quinzenalment entre els integrants del taller.

Taller per a joves “Jo sento, tu també. Junts ens comuniquem des de la diversitat. Comunicació, relacions afectives i sexualitat”

Dimarts 19 de novembre, de 10 a 12 h, dirigit a grups d'IES.

Dimarts 19 de novembre, de 18 a 20 h, dirigit a grups de lleure.

Dirigeix: Sra. Mercè Boncompany, educadora al Centre Ocupacional Sínia i especialista en l'àmbit de sexualitat i diversitat funcional.

Amb la participació de: Residència Vigatans, Centre Ocupacional Sínia, Associació Saräu, Associació Amputats Sant Jordi i veïns de la Comissió de persones amb diversitat funcional del Casc Antic.

Reflexió entorn a la comunicació, relacions afectives i sexuals satisfactòries entre les persones diverses, especialment de les persones amb diversitat funcional (discapacitat física, intel·lectual, sensorial, trastorn mental).

Taller del matí

DINÀMICA PROPOSADA

- Joc participatiu al voltant del tema a debatre, mites i prejudicis, a partir de pluja de paraules al voltant de la sexo-afectivitat.
- Diàleg obert a partir de l'experiència personal de persones amb diversitat funcional, treballant, a partir de cada situació expressada, els missatges bàsics al voltant de la comunicació, relacions afectives i sexualitat.

Al no assistir cap IES a l'activitat, el taller del matí es realitza entre persones del Centre Ocupacional Sínia i la residència Vigatans.

PLUJA DE PARAULES

S'inicia l'activitat fent pluja de paraules al voltant de les paraules “relacions afectives i sexualitat”.

S'acaben omplint dues pissarres amb diferents conceptes.

EXPERIÈNCIES PERSONALS

El Jaume, del Centre Ocupacional Sínia, i el Dani, de la Residència Vigatans, expliquen la seva experiència.

Exposem de forma resumida l'experiència del Dani:

El Dani primer es presenta i després parla de les capacitats i també de la dificultat i els obstacles que troba a l'hora de mantenir relacions afectives, posant èmfasi en què les persones amb diversitat funcional tenen, com tots/es, unes necessitats afectives i sexuals. Divideix el seu discurs en dues parts:

- Primera: dels 12 als 18 anys: Quan va tenir interès i curiositat per les relacions afectives, va tenir la seva experiència amorosa.
- Segona: dels 18 anys a l'actualitat. Dificultats per establir relacions afectives i sexuals. La comunicació sobre aquests temes amb els seus pares.

ESPAI DE DIÀLEG

A l'espai de diàleg es treballen les idees motors a promoure al taller de la tarda, en el diàleg amb els joves:

- Entre els adults apareixen inicialment més paraules relacionades amb els sentiments que amb les parts del cos. Potser també passarà amb els joves. Cal positivitzar la vivència del cos.
 - En els sentiments apareixen més paraules relacionades amb la por i amb experiències negatives que els aspectes positius del sexe. Igual passarà amb els joves. Cal positivitzar el sexe.
 - En una relació afectivo-sexual és important saber explicar el que t'agrada i el que no, de no ser la joguina de l'altre i de poder passar-t'ho bé, gaudir. Per això cal haver experimentat amb un mateix i així poder conèixer-nos més. Igual passa amb els joves.
 - Els rols socials marquen una actitud més passiva amb la dona que l'home, i quan hi ha una diversitat funcional aquest fet augmenta. Igual passa amb els joves.
 - Cal ser valents i escollir el que vols i el que no vols, fora del que socialment està ben vist. I saber que pot ser que amb el temps vagis canviant. Igual passa amb els joves.
 - Comenten que la informació els hi ha arribat molt pels amics i pel material pornogràfic. Igual passa amb els joves.
 - *Diferents als joves:* no hi ha contacte físic tan fàcil com amb la resta de persones quan hi ha una discapacitat física important; inclús pot haver-hi parts del cos que gairebé no els toqui ningú..., llavors les sensacions són més desconegudes.
 - *Diferents als joves:* Apareix un tema a reivindicar: els aparells de masturbació adaptats ("cobra") són molt més cars que els que no. Caldria poder demanar un PUA o un PAO. S'haurien de mobilitzar les persones amb discapacitat i fer-ho visible amb carta al Síndic de Greuges.
- S'acaba la dinàmica visita comentada a l'exposició.

VALORACIÓ

Hi participen 15 persones. Es crea un bon clima de treball i diàleg.

Taller de la tarda

DINÀMICA PROPOSADA

Es realitza la mateixa dinàmica del taller que al matí amb la participació de 24 joves:

- Pluja de paraules al voltant de la sexe-afectivitat.
- Experiència personal del Jaume i del Dani.
- Diàleg obert.
- Visita comentada a l'exposició.

ESPAI DE DIÀLEG

Es treballa a partir del que els nois i noies i els adults van aportant conjuntament i de forma espontània.

El clima generat permet obrir la conversa amb els joves, en un entorn distès i de confiança, que permet apropar les persones i trencar tòpics.

Les paraules apuntades a la pissarra i les temàtiques aparegudes en els espais de diàleg van molt en línia amb els temes i comentaris apareguts i recollits en l'espai del taller del matí. Aquest fet ens reforça en la idea de que tots som diferents, però molt iguals, tots gaudim de les relacions afectives i de la sexualitat, i tots ens trobem en dificultats, i quan de positiu és poder parlar-ne amb respecte i seguretat.

Aquest documental, elaborat pels joves del taller d'audiovisuals amb FINMATUM, transmet el clima de treball i complicitat aconseguit durant el taller de la tarda:

<http://radioalos.wordpress.com/imagenes-2/videos/>

VALORACIÓ

El taller de la tarda compta amb la participació de 35 persones, 24 d'ells joves, entre 14 i 18 anys, provinents de Franja del Raval i del propi Casal de Joves.

A les avaluacions recollides entre els 24 joves, els nois i noies consideren el taller molt o bastant interessant, clar i pràctic. Algunes idees noves que els ha aportat

són: no tenir vergonya, trencar tabús, hi ha diferents maneres de pensar, tenim semblants i diferents necessitats, no tenir fronteres.

Taller per a joves “Noves tecnologies, relacions afectives i la diversitat. Com fer-ne un ús positiu i segur?”

Dijous 21 de novembre, de 18 h a 20 h, dirigit a grups de lleure.

Dirigeixen: Eva Lázaro, educadora del TEB Raval; Désirée González, tècnica punt OMNIA, i Pol Bassols, educador del TEB Raval.

Amb la participació de: Residència Vigatans, Centre Ocupacional Sínia i veïns de la Comissió de persones amb disCapacitats del Casc Antic.

Reflexió al voltant de les avantatges de les noves tecnologies i les xarxes socials, per a tothom i, a les persones amb diversitat funcional. Com protegir-se dels possibles perills. Possibles adaptacions als ordinadors. Mostra de recursos específics de l'àmbit de la diversitat funcional positius i d'ús per a tothom. Com navegar de forma segura per la xarxa i també possibles perills.

Dinàmica proposada

- Avantatges de les noves tecnologies TICs i de les xarxes socials per a tothom, i específicament per a les persones amb diversitat funcional. Experiències personals de persones amb diversitat funcional.
- Diàleg obert.
- Possibles perills de navegar sense protecció i alternatives segures. Vídeos sensibilitzadors. Debat.
- Pràctiques de navegació segura.

Experiència personals

En Jaume ens exposa la seva experiència, molt positiva, a les TICS.

“Com tots sabeu, actualment les noves tecnologies per a la majoria de gent són bàsiques per buscar tot tipus d’informació al minut, per baixar pel·lícules o música, baixar jocs que pots intercanviar amb un amic que esta molt lluny de tu, nomès has d’apratar un botó en el teu mòbil o el teu ordinador, etc...

Però hi ha cosa clau a dins de les noves tecnologies, aquesta cosa tant important es la comunicació entre nosaltres. Gràcies de les noves tecnologies, l'home ha avançat molt del tema de comunicació entre països. Actualment ja no fa falta enviar una carta important per correu ordinari als Estats Units. Aquesta carta pot tardar en arribar-hi 5 o 6 dies. Però ara, i gràcies al correu electrònic, aquesta carta arriba als Estats Units només en un segon.

Doncs bé, per gent discapacitada que no podem parlar oralment les noves tecnologies per nosaltres han sigut súper important per superar la barrera que havia entre la forma de comunicar-nos amb la societat. La nostra comunicació d'abans que les noves tecnologies fessin el salt a la nostra societat era molt simple, perquè no podia dir o transmetre exactament a la gent, els meus pensaments, els meus desitjos, les idees sobre qualsevol tema, etc... Sempre em feia falta que algú m’ajudés d'acabar de dir amb les seves propis paraules què volia dir.

Per mi les noves tecnologies han significat una gran llibertat per la meva vida parlant de la meva pròpia comunicació, perquè en tot moment estic connectar amb la societat i puc dir la meva opinió de tot a través d’un teclat”.

Valoració

Hi ha hagut un bon clima de treball. S’han combinat les informacions dels professionals del TEB, amb les experiències personals de les persones de les entitats i d’alguns joves, i el passí de vídeos molt clarificadors de les informacions transmeses, i el debat.

Hi han participat 37 persones, 24 d'ells joves, entre 12 i 18 anys, provinents de Franja del Raval, de l'Associació de Joves TEB Raval, i del PQPI de TEB Raval.

A les 28 avaluacions recollides (dels 24 joves i 4 adults), els assistents consideren el taller molt o bastant interessant, clar, i útil (tant les explicacions com els vídeos). Algunes idees noves que els hi ha aportat són: La responsabilitat que tenim tots d'establir una comunicació amb respecte, sincera, amb més cura; Que el que explicaven ens interessava a tots (de diferents edats, amb diversitat funcional o sense, home o dona, de diferents orígens) i que per tant no som tan diferents; Que he de tenir més cura; Respecte; El bloqueig de les xarxes i la necessitat de protegir el perfil, també si ets una persona amb diversitat funcional.

Cinefòrum: “The Punk Syndrome”.

Divendres 29 de novembre, de 18h a 21h

A càrrec de l'Associació Sòcio-cultural Ràdio Nikòsia, Associació Oci Inclusiu Saräu i ActivaMent Catalunya Associació.

“The Punk Syndrome” és un multi-premiat documental finlandès que ens presenta la història de la banda de Punk Rock 'Pertti Kurikan Nimipäivät', conformada per joves amb trastorns d'aprenentatge, autisme i Síndrome de Down. El film, dirigit per Jukka Kärkkäinen and J-P Passi, emplea l'estil del Cinema Verité, deixant que l'espectador tregui les seves pròpies conclusions d'allò que veu a la pantalla.

Lluny de paternalismes o condescendència, The Punk Syndrome, ens fa replantejar els estereotips socials sobre la discapacitat i els nostres propis prejudicis."

Hi ha assistit 12 persones, ja que ha coincidit amb un torneig de futbol al Pou de la Figuera. El debat ha estat molt interessant, com la pel·lícula, al voltant del dret a l'autonomia personal

Valoració global

En total han participat 377 persones. La participació ha estat desigual depenent de l'activitat proposada. Les activitats que han atret més joves han estat els tallers i l'exposició. La coincidència del cinefòrum amb un torneig de futbol ha estat una dificultat no programada. Per altra banda aquest any no s'ha pogut realitzar el programa de ràdio.

S'ha establert una sinèrgia molt positiva entre les persones de la Comissió de persones amb Diversitat funcional del Casc Antic, l'Associació de Joves TEB Raval, alguns equips de Franja (com Franja Raval i Franja Barceloneta), el Centre Ocupacional Sínia i el Casal de Joves Palau Alós. S'han creat relacions positives i de col·laboració entre ells.

També s'ahn donat espais de diàleg entre adults de diferents entitats / serveis de forma ja esperada (a la taula rodona) o de forma espontània (al taller del matí i al cine-fòrum, al assistir-hi sols adults) permeten dialogar sobre la realitat del dret a l'autodeterminació i el dret a l'afectivitat i a la sexualitat des de diferents experiències.

En conjunt, la diversitat d'activitats i propostes generades han aconseguit millorar el coneixement dels joves sobre la temàtica de les jornades, alhora d'apropar-los a la diversitat funcional a partir del diàleg sincer i proper amb persones i associacions d'aquest àmbit, trencant barreres i creant vincles.

Documents d'interès

Publicacions

- Escala SIS d'intensitat de suports; Escala GENCAT.
- LÓPEZ SÁNCHEZ, Félix. (2000): Sexualidad en personas con discapacidad intelectual.
- LÓPEZ SÁNCHEZ, Félix. (2013): Sexo y afecto en personas con discapacidad. Madrid: Biblioteca Nueva.
- ALLUÉ, M. (2003): «El sexo también existe: discapacidad y sexualidad», a GUASCH, O.; VIÑUALES, O. (eds.): Sexualidades: diversidad y control social, Barcelona: Bellaterra, 2003, pp. 379-403.
- VILAR, O.; ROS GUITART, R.; SALA MUSACH, I. (2008): Tots som iguals i alhora diferents: manual d'educació sexual per a discapacitats. Barcelona: Universitat de Barcelona.
- DEULOFEU, Gemma i CLOS, Clara (2014, març): Sensuales. Editorial Comanegra.
- CARRANZA, Maite (2010): Paraules emmetzinades. Barcelona: Editorial Edebé. Premio Nacional de Literatura Infantil y Juvenil 2011.

Enllaços

- Guia de Salut Emocional, 2. El treball de la salut emocional en les entitats juvenils educatives. Pàg.6,7. [Salut emocional - CJB](#)
- Web Previdin (Prevención Violencia Discapacidad Intelectual). La Asociación Lectura Fácil ha colaborado en la elaboración de la página web sobre sexualidad dirigida a personas con discapacidad intelectual. En la web se explica de forma clara aspectos como las enfermedades de transmisión sexual, los anticonceptivos que existen, explicaciones sobre el amor y el sexo o sobre qué es la violencia, etc. Previdin es un proyecto de la Federación de asociaciones de vecinos de La Rioja. El objetivo de este proyecto es prevenir la violencia hacia las personas con discapacidad, entre ellas la violencia sexual y de género. Los contenidos de la web siguen las pautas de Lectura Fácil, y han contado con la supervisión y aval de la Asociación Lectura Fácil. [Web previdin](#) / [Web Associació lectura fàcil](#)

- Es parte de la Vida. Material de apoyo sobre educación sexual y discapacidad para compartir en familia (PES - iDi - UNFPA – UNICEF). [Es parte de la vida](#)
- Promoción de la salud sexual. Recomendaciones para la acción (Guatemala, 2000). [Promoción de la salud sexual OMS - 2000](#)
- Grup de Reflexió d'Ètica Aplicada del Consorci de Serveis Socials de Barcelona, 2013: Diversitat funcional, afectivitat i sexualitat, Algunes qüestions ètiques que plantegen les relacions afectives i sexuals de les persones amb diversitat funcional amb necessitats de suport extens o generalitzat que viuen en residències. [Diversitat funcional, afectivitat i sexualitat](#)
- Sex asistent: assistència sexual en diversitat funcional. [Asistencia sexual en diversidad funcional](#)
- Mitología de la sexualidad especial. [Mitología de la sexualidad especial](#)
- Pro Infirmis. [Associació Pro Infirmis](#)

Pel·lícules i documentals

- INTOCABLE, Olivier Nakache, Eric Toledano, 2011. Philippe, un aristòcrata que s'ha quedat tetraplègic a causa d'un accident de parapent, contracta com a assistent personal a domicili en Driss, un immigrant d'un barri marginal que acaba de sortir de la presó. Tot i que, a primer cop d'ull, no sembla la persona més indicada, acaben aconseguint que convisquin Vivaldi i Earth Wind and Fire, l'eloqüència i la jovialitat, els vestits d'etiqueta i el xandall. Dos mons enfrontats que, poc a poc, coincideixen fins a crear una amistat tan divertida i sòlida com inesperada, una relació única. (FILMAFFINITY) [Filmaffinity - Intocables](#)
- LAS SESIONES, Ben Lewin, 2012. Mark O'Brien (John Hawkes), un poeta i periodista tetraplègic i amb un pulmó d'acer decideix que, als seus 38 anys, ja és hora de perdre la virginitat. Amb l'ajuda del seu terapeuta i l'orientació d'un sacerdot (William H. Macy), Mark es posa en contacte amb Cheryl Cohen-Greene (Helen Hunt), una professional del sexe. (FILMAFFINITY). [Filmaffinity - Las sesiones](#)
- Nacional 7, Jean-Pierre Sinapi, 2000. A Julie, una enfermera inexperta, se li confia el cuidado de René, un hombre que sufre una complicada enfermedad degenerativa que le provoca un comportamiento irascible e insoportable. René confiesa a la joven que desearía hacer el amor con una mujer antes de

que su enfermedad avance y le imposibilite tener relaciones sexuales. Propone a la enfermera que le busque una chica dispuesta a hacerlo. Julie accede y se pone a buscar la mujer idónea entre las prostitutas de la zona. Una vez consumado el acto, René se transforma en una persona encantadora ante la sorpresa de todos. A partir de ese momento, el resto de los enfermos intentan buscar una explicación lógica a tal metamorfosis psíquica.

(FILMAFFINITY). [Filmaffinity - Nacional 7](#)

- El lado bueno de las cosas, David O. Russell, 2012. Tras pasar ocho meses en una institución mental por agredir al amante de su mujer, Pat (Bradley Cooper) vuelve con lo puesto a vivir en casa de sus padres (Robert De Niro y Jacki Weaver). Determinado a tener una actitud positiva y recuperar a su ex-mujer, el mundo de Pat se pone del revés cuando conoce a Tiffany (Jennifer Lawrence), una chica con ciertos problemas y no muy buena fama en el barrio. A pesar de su mutua desconfianza inicial, entre ellos pronto se desarrollará un vínculo muy especial que les ayudará a encontrar en sus vidas el lado bueno de las cosas. (FILMAFFINITY). [Filmaffinity - El lado bueno de las cosas.](#)
 - Yo, también, de Antonio Naharro, Álvaro Pastor, 2009. Daniel, un joven sevillano de 34 años, es el primer europeo con síndrome de Down que ha obtenido un título universitario. Comienza su vida laboral en la administración pública donde conoce a Laura, una compañera de trabajo sin discapacidad aparente. Y se enamora de ella. (FILMAFFINITY). [Filmaffinity - Yo también](#)
- Lars y una chica de verdad, Craig Giulespie, Nancy Oliver, 2007. Lars (Gosling), un joven muy dulce y muy tímido que vive con su hermano (Schneider) y su cuñada (Mortimer), lleva, por fin, a casa a Bianca, la chica de sus sueños. Lo malo es que se trata de una muñeca que compró en Internet, aunque él la trata como si fuera una mujer real. Aconsejada por una doctora (Clarkson) y con la intención de ayudarlo, su familia decide seguirle la corriente. (FILMAFFINITY). [Filmaffinity. Lars y una chica de verdad](#) [Filmaffinity - Lars y una chica de verdad](#)
- Bailo por dentro, Damien O'Donnell, 2004. Michael se ha resignado a una vida tranquila en la Residencia para Discapacitados Carrigmore, hasta que el díscolo Rory O'Shea entra en escena. Roy tiene un plan que les permitirá darle la vuelta al sistema y conseguir su propio piso, a pesar de que ambos

están confinados a una silla de ruedas. Con la ayuda de la guapa aunque inexperta Siobhan (Romola Garai) emprenderán una experiencia inolvidable. La amistad e independencia recién conquistadas les ofrecen la vida en bandeja, aunque no sin consecuencias imprevistas... (FILMAFFINITY).

[Filmaffinity - Bailo por dentro](#)

- Documental: Una habitación propia, 2001. Se expone en el documental el proyecto del Instituto Valenciano de Atención al Discapacitado (IVADIS), que decidió definir estrategias y acciones para el desarrollo y promoción de la salud sexual integral de las personas con discapacidad. [RTVE - UNED - Una habitación propia](#)
- Documental: Almas con sexo, 2006. El documental "Almas con sexo", rodado en España y en Dinamarca, muestra cómo las personas con discapacidad de los dos países miran de desarrollar su sexualidad y sus afectos, muchas veces a pesar de la poca ayuda gubernamental. Ha estado premiado por el Comité Español de Representantes de Personas con Discapacidad. (DOCUMENTOS TV. TVE La 2) [Documentos TV - TV2 - 2006](#) / [Youtube - Almas con sexo](#)